

STANDARDY WYMAGAŃ BĘDĄCE PODSTAWĄ PRZEPROWADZANIA EGZAMINU MATURALNEGO

JĘZYK POLSKI

W ZAKRESIE WIEDZY O LITERATURZE I KULTURZE

1. utwory literackie i inne teksty kultury, wskazane w podstawie programowej dla zakresu podstawowego, ważne dla poczucia tożsamości narodowej i przynależności do wspólnoty europejskiej i światowej,
2. podstawowe tematy, motywy i wątki, występujące w utworach literackich i innych tekstach kultury,
3. podstawowe wyróżniki utworu literackiego oraz właściwości różnych rodzajów i gatunków literackich, konwencji stylistycznych i tradycji literackich,
4. podstawowe pojęcia z zakresu poetyki (wersyfikacja, kompozycja, stylistyka, genologia), teorii literatury i historii literatury, np. konwencja literacka, prąd artystyczny, rodzaj i gatunek literacki; temat, wątek, motyw, styl,
5. podstawowe procedury analizy utworu literackiego, np. odnalezienie dominanty kompozycyjnej; rozpoznanie konwencji rodzaju i gatunku literackiego, określenie nadawcy i odbiorcy, konwencji estetycznej i stylistycznej, rozpoznanie przesłania ideowego dzieła,
6. podstawowe kategorie estetyczne: komizm, tragizm, patos, ironia oraz ich funkcje - w zakresie niezbędnym do zrozumienia czytanych utworów,
7. style w sztuce, ich cechy i związek z kulturą epoki,
8. pojęcie tradycji literackiej i podstawowe wyznaczniki różnych tradycji (staropolskiej i oświeceniowej; romantycznej i pozytywistycznej; młodopolskiej i awangardowej),
9. cechy kodów komunikacyjnych sztuk innych niż literatura, np. teatru, filmu, malarstwa,
10. zjawiska kultury dawnej i współczesnej - ważne dla zrozumienia czytanych utworów,
11. podstawowe konteksty interpretacyjne poznanych utworów, rozumie rolę kontekstu w odczytywaniu utworu,
12. pojęcia: kultura wysoka, masowa, elitarna, kultura pop, arcydzieło, kicz,
13. wpływ środków masowego przekazu (prasy, radia, telewizji, Internetu) na przemiany w kulturze współczesnej,
14. wartości narodowe i związane z własnym dziedzictwem kulturowym (np. patriotyzm, ojczyzna, mała ojczyzna, naród, społeczeństwo); wartości stanowiące dorobek cywilizacji śródziemnomorskiej,

Ponadto na poziomie rozszerzonym:

15. teksty wskazane w podstawie programowej dla zakresu rozszerzonego i poznane w trakcie lektury własnej,
16. toposy i motywy ważne dla kultury śródziemnomorskiej,
17. przemiany w obrębie najważniejszych gatunków literackich (np. dramatu jako gatunku, eposu, powieści, sonetu, pieśni, hymnu, trenu i innych gatunków lirycznych),
18. związki rodzajów i gatunków literackich z prądami artystycznymi (np. wiąże satyrę i bajkę z klasycystycznym, a sielankę - z sentymentalnym nurtem oświecenia),
19. wykładniki artystyczne komizmu, tragizmu, patosu, ironii oraz groteski - w zakresie niezbędnym do zrozumienia czytanych utworów,
20. pojęcie dziedzictwa kulturowego,
21. określenie "postmodernizm",
22. wartości niesione przez różne tradycje literackie i kierunki filozoficzne,
23. związek między dominującą funkcją językową tekstu i jego formą oraz gatunkiem,
24. związki zachodzące między różnymi warstwami utworu literackiego,

W ZAKRESIE REDAGOWANIA TEKSTÓW

1. jakie są zasady kompozycji dłuższych wypowiedzi pisemnych i ustnych,
2. jakie są zasady przekształcania tekstu pisanego, np. zasady streszczania, skracania i rozwijania tekstu oraz zasady cytowania,
3. jakie są podstawowe zasady tworzenia takich tekstów, jak interpretacja utworu literackiego, rozprawka, referat, recenzja; zna cechy językowe i formalne wymienionych gatunków piśmiennictwa,
4. na czym polega praca redakcyjna nad tekstem (kolejność podawania informacji, adiustacja tekstu, tworzenie tytułów, wyróżnienia techniczne),
5. jakie są podstawowe cechy tekstu popularnonaukowego.
6. jakie są podstawowe cechy eseju i tekstu naukowego; zna cechy językowe i formalne wymienionych gatunków piśmiennictwa.